

BACKGROUND REPORT

PRAGUE PRAŽSKÝ
STUDENT STUDENTSKÝ
SUMMIT

WTO

**Jednání o přístupu Kazachstánu
k WTO**

Autor: Lukáš Červinka
Imprimatur: Vojtěch Bahenský, Petra Macků
Jazyková úprava: Jakub Kopřiva, Tereza Rasochová
Grafická úprava: Jan Hlaváček, Petra Macků

Model OSN

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XX. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2014

Asociace pro mezinárodní otázky
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel./fax: +420 224 813 460, e-mail: summit@amo.cz
IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz

1 Úvod

Základem každé mezinárodní organizace je její postoj k možnosti přístupu nových členů. Světová obchodní organizace (*World Trade Organization, dále jen WTO*) je založena na smluvní bázi, členství tedy přímo závisí na **přistoupení uchazeče k zakládající Dohodě o zřízení WTO** (dále jen Dohoda)¹. Každý člen tak musí být smluvní stranou této Dohody a jeho členství se na základě existence takového mezinárodně-právního smluvního vztahu konstituuje. Přístupový proces je náročný a dlouhodobý², a to zejména kvůli nutnosti přistoupit nejen k Dohodě samotné, ale rovněž ke všem multilaterálním obchodním dohodám k ní připojeným. To s sebou nese nutnost vyjednat konkrétní přístupové podmínky, které upraví vzájemná práva a povinnosti mezi uchazečem a členy WTO.

Kazachstán, jenž vyjádřil svou vůli připojit se k WTO již v roce 1996, je jedním z ekonomicky nejvýznamnějších nástupnických států Sovětského svazu. Jeho přistoupení k WTO by mohlo mít významný pozitivní vliv na rozvoj mezinárodního obchodu nejen v oblasti střední Asie. Avšak, stejně jako tomu bylo v případě přístupových procesů ČLR či Ruské federace, vyjednávání o konkrétních podmínkách není jednoduché, naráží na odlišné představy o principech obchodní politiky, a postupuje tak velice pomalu.

Případ Kazachstánu je navíc velmi specifický. Ačkoliv se řídí stejnými pravidly, stejným právním základem jako všechny ostatní přístupové procesy, jedná se o první případ v historii WTO, kdy o členství žádá stát, který je již součástí celní unie, do níž patří jeden člen (Rusko) a jeden nečlen WTO (Bělorusko). Navíc k této regionální integraci došlo v průběhu přístupových jednání Kazachstánu do WTO. Případ Kazachstánu se tak stává velmi komplexním nejen po stránce technické a právní, ale i po stránce politické a vyjednávací, ve které hraje velmi důležitou roli Rusko, jehož zájmy v této otázce jsou ambivalentní.

Přestože je každý přístupový proces víceméně jedinečný, určité společné znaky lze přece jen vysledovat.³ Jedná se hlavně o samotný smluvní základ přístupového procesu obsažený především v čl. XII Dohody o zřízení WTO, rámcový základ jednotlivých fází procesu a finální schvalovací fáze.

2 Právní základ přístupového procesu

2.1 Článek XII Dohody⁴

Dohoda, poněkud nezvykle, žádnou podrobnou úpravu přístupového procesu neobsahuje. Otázka přistoupení nových členů k WTO je upravena jedním z nejkratších článků Dohody vůbec – **článkem XII**:

„1. Každý stát nebo samostatné celní území, mající plnou autonomii ve vnějších ekonomických vztazích a v dalších otázkách upravených v této Dohodě a Mnohostranných obchodních dohodách, bude moci přistoupit k této Dohodě za podmínek, které budou dohodnuty mezi ním a WTO. Tento přístup se bude vztahovat na tuto Dohodu a Mnohostranné obchodní dohody, které jsou k ní připojeny.

2. Rozhodnutí o přístupu budou přijímána Konferencí ministrů. Konference ministrů schválí dohodu, týkající se podmínek přístupu dvoutřetinovou většinou členů WTO.

¹ Publikována ve Sbírce zákonů pod č. 191/1995.

² Může trvat od necelých 3 let (Kyrgyzstán) až po zhruba 17 let (Ruská federace). V případech, kdy je přistupující člen neaktivní (např. Etiopie) nebo přístupu brání politické překážky (např. Bělorusko) se formální délka přístupového procesu může ještě výrazně protáhnout.

³ Zřetelná je rovněž snaha i samotné WTO postupy v jednotlivých případech co možná nejvíce sjednotit poskytováním různých nezávazných příruček, vzorů požadovaných dokumentů atp.

⁴ Vedle čl. XII se k procedurálním otázkám rozhodování Generální rady, či Ministerské konference, věnuje rovněž čl. IV, otázce neaplikování Multilaterálních obchodních dohod mezi některými členy pak čl. XIII a problematice přechodu ustálené praxe mezi signatáři Dohody GATT 1947 i do fungování současné WTO pak čl. XVI.

3. Přístup k Vícestranné obchodní dohodě se bude řídit ustanoveními takové Dohody."

Článek XII byl konstruován takto stručně záměrně, aby umožnil pružnost při přijímání nových členů a zohlednění individuálních potřeb jednotlivých uchazečů o členství, a dal jim tak možnost dohodnout se se stávajícími členy na takových podmínkách, které jim umožní plně se zapojit do chodu WTO od prvního dne svého členství.

I přes svou výše zmíněnou stručnost nastavuje tento článek několik mimořádně důležitých kritérií, kterým je dobré se věnovat trochu podrobněji.

Článek XII klade na uchazeče požadavek splnění určitých kvalit. Uchazečem tak může být jedině **stát** nebo **samostatné celní území**, které je nadáno plnou autonomií ve svých vnějších ekonomických vztazích a disponuje pravomocemi potřebnými pro plnění závazků plynoucích z Dohody. K Dohodě tedy mohou přistoupit i ty subjekty mezinárodního práva, které nesplňují poměrně přísnou charakteristiku státu⁵.

Každý uchazeč o členství si musí vyjednat s ostatními členy své vlastní **podmínky přístupu**, což je extrémně náročná (časově, technicky, odborně atp.) a nejdůležitější část přístupového procesu, během které si uchazeč dojedná v rámci multilaterálních a bilaterálních jednání své konkrétní závazky vůči WTO a jejím členům a při které se rovněž objevují všechny komplikace s přístupem toho kterého uchazeče. Této vyjednávací fázi bude věnována větší pozornost později.

Samotné **rozhodnutí o přijetí** uchazeče, tj. schválení dohodnutých podmínek přístupu, provádí Ministerská konference, případně Generální rada⁶, dvoutřetinovou většinou členů WTO. V praxi však prozatím panuje tradice rozhodovat o přijetí konsenzem dle čl. IX. odst. 1 Dohody⁷. Schvalování rozhodnutí hlasováním, včetně, či především, rozhodnutí o přijetí nového člena, by mohlo totiž být považováno za velmi nebezpečný a dlouhodobě nepraktický precedent.

2.2 Právně nezávazná pravidla

Vedle závazných ustanovení Dohody, která se přímo či nepřímo vztahují k přístupovému procesu, existují rovněž nezávazné (tzv. „soft law“) dokumenty, kterými Sekretariát poskytuje vodítko jak postupovat nejen uchazečům o členství, ale rovněž samotným členům WTO, kteří se do konkrétního přístupového procesu zapojí. Nejdůležitějším takovým dokumentem je **Accession to the World Trade Organization; Procedures for Negotiations under Article XII – Note by the Secretariat** (*Přistoupení ke Světové obchodní organizaci; Procesní pravidla pro vyjednávání dle čl. XIII – Sdělení Sekretariátu*)⁸ z roku 1995, který poskytuje praktické rady pro zainteresované strany přístupového procesu ohledně jeho jednotlivých fází.

⁵ Může se jednat např. o Taipei, Macao či Hong Kong, jejichž postavení v mezinárodním společenství nevyhovuje kritériím státu a které jsou součástí Čínské lidové republiky, avšak požívají určitých výsad v oblasti své ekonomické autonomie a mohou být tak členy WTO. Rovněž základ členství EU se opírá o tuto možnost, jelikož ani EU nesplňuje kvality státu.

⁶ Čl. IV odst. 2 Dohody.

⁷ Upřesnění postupu hlasování, resp. schvalování, můžeme nalézt v dokumentech WT/L/93 a WT/GC/M/8, které objasňují postup, že se přistupuje ke schvalování konsenzem, avšak v případě neschválení je možno požadovat vyvolání hlasování.

⁸ WT/ACC/1, k nalezení v databázi dokumentů WTO. Od 1. 8. 2014 nahrazen dokumentem WT/ACC/22 stejného názvu.

Ve svých přílohách pak obsahuje vzory jednotlivých dokumentů, které je uchazeč o členství povinen během procesu poskytnout (např. Memorandum o režimu zahraničního obchodu nebo Seznam zákonů a právních norem). Mezi další příklady soft law můžeme zařadit různé příručky⁹ Sekretariátu, vzorové dokumenty nebo politické deklarace Ministerské konference vztahující se k přístupovému procesu¹⁰.

3 Fáze přístupového procesu

3.1 Žádost o přijetí a ustavení pracovní skupiny

Subjekt, jenž má zájem vstoupit do WTO, musí nejprve zaslat **dopis generálnímu řediteli WTO**, kterým jej informuje o svém záměru a formálně jej požádá, aby tuto otázku předložil Generální radě.¹¹ Generální ředitel poté nechá rozeslat žádost všem členům WTO a jakožto oficiální dokument se tak žádost stává prvním materiálem daného přístupového procesu¹².

Žádost je poté postoupena předsedovi Generální rady, který ji zařadí na pořad jednání další schůze. Ta posoudí přípustnost takové žádosti (tj. především splnění náležitostí na straně uchazeče dle čl. XII odst. 1) a ustaví **pracovní skupinu**, resp. jmenuje jejího předsedu¹³.

Předseda pracovní skupiny je vybrán Generální radou po konzultacích s uchazečem o členství, avšak další její obsazení již určeno není. **Členem pracovní skupiny** se může stát kterýkoli člen WTO, který o to projeví zájem, a to kdykoli během přístupového procesu. Velikost pracovních skupin tak může být od jednoho člena až po několik desítek členů¹⁴. Nutno dodat, že zatímco jednotliví členové pracovní skupiny zastupují pozice a zájmy svých vlád, předseda pracovní skupiny by měl být nestranný a jeho hlavním úkolem by měla být snaha o co nejhladší průběh celého jednání. Mezinárodním organizacím, uchazečům o členství a jiným subjektům se statutem pozorovatele při WTO je umožněno zúčastnit se jednání pracovních skupin v rolích pozorovatelů.

3.2 Vyjednávání podmínek přístupu

Chce-li uchazeč, aby jeho přístupový proces probíhal hladce a zdárně, musí být již od samého počátku připraven na rozsáhlá a složitá vyjednávání konkrétních podmínek přístupu. Musí mít jasnou vyjednávací strategii, pro kterou bude mít již předem vyjednanou určitou míru podpory členů WTO, kterou bude ale především rovněž podporovat jeho politická reprezentace. Musí mít kvalitní vyjednávací tým a dostatečné množství odborníků, kteří budou schopni tento tým podporovat. Sekretariát, samotní členové WTO či mnohé mezinárodní organizace poskytují během přístupového procesu uchazeči o členství odbornou a technickou pomoc, pouze vlastní připravenost uchazeče však může zajistit, že se přístupový proces neprotáhne na dlouhé roky.

Samotné vyjednávání probíhá na multilaterální a bilaterální úrovni.

Multilaterální jednání se koná na půdě pracovní skupiny a zahrnuje všechny podstatné oblasti týkající se jak samotné Dohody, tak všech multilaterálních obchodních dohod k ní přiložených. V průběhu jednání se zkoumá především právní řád uchazeče a jeho soulad se závazky vycházejícími ze smluvního systému WTO.

⁹ *A Handbook on Accession to the WTO* či *Guidelines for accession of LDC's*.

¹⁰ WT/MIN(96)/DEC, WT/MIN(98)/DEC/1, WT/MIN(01)/DEC/1, WT/MIN(03)/20 a WT/MIN(05)/DEC.

¹¹ Dopisy se od sebe obvykle příliš neliší a velice stručně pouze Generálního ředitele informují o záměru vlády přistoupit k WTO. Viz žádost o přistoupení Kyrgyzstánu dostupná na <http://ecampus.wto.org/admin/files/ACC/E/M1/KGZ1.pdf>.

¹² Každý přístupový proces má své vlastní označení v systému dokumentů WTO – WT/ACC/XXX, přičemž poslední tři znaky označují daného konkrétního uchazeče. Výše zmíněná žádost Kyrgyzstánu je tedy označena jako WT/ACC/KGZ/1. Dokumenty jsou však až do přistoupení daného uchazeče k WTO neveřejné.

¹³ Obvykle Generální rada pouze zmocní svého Předsedu, aby předsedu pracovní skupiny vybral.

¹⁴ Nejmenší pracovní skupina byla ustavena v případě přístupu Tonga a měla 17 členů, naopak největší měla členů 62 a zabývala se jednáním o přístupu CLR (počítaje EU a její členské státy jakožto jednoho člena).

Bilaterální jednání se koná mezi uchazečem a konkrétním zainteresovaným členem o jednotlivých podmínkách přístupu na uchazečův trh službami a zbožím (otázky celních sazebníků, závazků vztahujících se ke službám atp.).

3.2.1 Fáze shromažďování informací

V první fázi jednání v rámci pracovní skupiny je nejprve nezbytné shromáždit všechny relevantní informace o uchazeči. Prvním dokumentem, který je tak uchazeč povinen předložit členům pracovní skupiny a bez kterého nelze jakékoli vyjednávání zahájit, je **Memorandum o režimu zahraničního obchodu**¹⁵. Memorandum by mělo pokrýt především oblasti jako je hospodářská politika a zahraniční obchod, rámec legislativního procesu, úprava práv duševního vlastnictví, informace o politikách ovlivňujících obchod se zbožím a službami a seznam obchodních dohod se třetími stranami.

Spolu s Memorandem, či nedlouho poté, uchazeč obvykle poskytuje Sekretariátu překlad své legislativy (té části, která se vztahuje k oblastem řešeným v rámci WTO) v jednom z oficiálních jazyků WTO. Činí tak proto, aby členové pracovní skupiny byli schopni posoudit její soulad s ustanoveními dohod WTO. Mnohdy jsou uchazeči rovněž žádáni, aby předkládali své návrhy zákonů členům pracovní skupiny, aby ti k nim měli možnost vyjádřit své stanovisko. Takové žádosti však bývají některými uchazeči odmítány s tvrzením, že příslušný zákon, bude-li schválen, bude neprodleně pracovní skupině poskytnut po ukončení jejich vnitrostátního legislativního procesu, nikoli však předtím, jelikož by se tím zasahovalo do jeho suverenity.

Memorandum (se všemi případnými příloženými dokumenty) je rozesláno všem členům WTO, kteří mohou, obvykle do jednoho měsíce zaslat své otázky Sekretariátu, který je následně předá uchazeči k zodpovězení. Jakmile jsou odpovědi na otázky rozeslány zpět všem členům, je možno svolat první schůzi pracovní skupiny. Na ní se zkoumá veškerá problematika vycházející ze zasláního Memoranda, stejně tak jako všechny otázky a odpovědi.

V tomto období účastník rovněž poskytuje Sekretariátu další dokumenty, jmenovitě se jedná např. o legislativní plán, informace o domácí podpoře a vývozních dotacích v zemědělství¹⁶, kontrolní seznam ohledně TRIPS¹⁷ závazků¹⁸, návrh notifikace ohledně průmyslových subvencí¹⁹ nebo návrh notifikace ohledně státních obchodních entit.

3.2.2 Vyjednávací fáze

Vyjednávání na půdě pracovní skupiny z velké části probíhá neustále se opakujícím cyklem zasílání otázek na uchazeče a poskytování příslušných odpovědí členům. Toto má ve své podstatě za cíl jediné – zajistit, aby byl uchazeč nejen schopen přistoupit do WTO, ale aby byl od prvního dne jejím plnohodnotným členem, tj. aby byl schopen dostát svým závazkům vyplývajícím pro něho z Dohody o zřízení WTO a příslušných multilaterálních obchodních dohod k ní přiložených. Znamená to samozřejmě dojednat, jaká legislativní, správní, politická (aj.) opatření na straně uchazeče budou muset být provedena a v jakém časovém horizontu. Představíme-li si komplexnost právního řádu jakékoli země a širokou škálu nástrojů, které vláda může použít k naplňování svých politik, připočteme-li k tomu kulturní, geografické, historické a další odlišnosti a neopomeneme-li individuální zájmy uchazeče i jednotlivých

¹⁵ Viz Attachment I WTO dokumentu WT/ACC/22. K Memorandu bývají obvykle přiloženy další dokumenty, které poskytují ještě dodatečné informace - základní makroekonomické údaje, informace o právních normách vztahujících se k nějaké z oblastí řešených v rámci WTO, informace o státních podnicích, subvencích atp. (viz výše zmíněný WTO dokument WT/ACC/22 Annex 1-8.

¹⁶ Viz WTO dokument WT/ACC/4.

¹⁷ *The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights.*

¹⁸ Viz WTO dokument WT/ACC/9 a WT/ACC/9 Corr.1.

¹⁹ Viz čl. 25 Dohody o subvencích a vyrovnávacích opatřeních.

členů WTO, dospějeme bezesporu k závěru, že vyjednávání o přistoupení nejsou snadnou ani rychlou záležitostí. V určitém okamžiku přístupového procesu je proto nezbytné, aby Sekretariát vypracoval **Faktické shrnutí vznesených bodů** (*Factual Summary of Points Raised*), které shrnuje všechny informace poskytnuté uchazečem a zároveň přehledně sumarizuje všechny otázky a možné problémy předložené členy pracovní skupiny.

Paralelně s jednáním na půdě pracovní skupiny probíhají rovněž bilaterální jednání uchazeče s některými členy WTO o vázanosti cel, závazcích ohledně služeb a dalších tématech významných pro dané dva subjekty. Tato jednání jsou završena bilaterálními dohodami, které jsou všechny nakonec obsaženy v **Návrhu listin o zboží a službách**, který vypracuje Sekretariát.

Některé otázky, které by se měly řešit na půdě pracovní skupiny, jsou natolik technického rázu, že se řeší pouze v omezeném okruhu účastníků mimo oficiální schůze pracovní skupiny v rámci vícestranných jednání. Jedná se např. o problematiku TRIPS, TBT²⁰ či SPS²¹.

3.2.3 Bilaterální jednání a přístup na trh

Jedním ze základních dokumentů každého člena WTO je seznam závazků ve zboží a seznam specifických závazků ve službách – **Listina o zboží a službách**. Uchazeč o členství k těmto dokumentům dospěje pomocí bilaterálních vyjednávání se zainteresovanými členy, na jehož konci dojde ke konsolidaci výsledků všech těchto jednání. V praxi bilaterální proces probíhá tak, že člen WTO, který má na trhu uchazeče konkrétní zájem (ať již úzký²² či široký), požádá o zahájení bilaterálních jednání. Tato jednání se následně zaměří na daný zájem. Následná konsolidace výsledků všech jednání znamená, že pro danou položku je aplikován plošně, na bázi doložky nejvyšších výhod, nejlepší dosažený výsledek.²³

Prakticky stejný, i když technicky částečně odlišný, proces probíhá i v oblasti služeb.

Konsolidovaný seznam závazků ve zboží a konsolidovaný seznam specifických závazků ve službách se následně schvaluje v rámci pracovní skupiny a stává se součástí Přístupového balíčku.

Z procesu vyplývá pro uchazeče jasná nevýhoda – musí jednat se všemi členy, kteří o to požádají a řešit jejich specifické požadavky a alespoň částečně vyhovět jejich jednotlivým zájmům. Na druhou stranu jsou tato jednání vedena v zájmu uchazeče v určitém stupni utajení. Taktika jednání na straně uchazeče je tedy velmi důležitá. Zároveň je samozřejmě v rámci přístupových procesů přihlíženo k reálné hospodářské a sociální situaci uchazeče. Přístupový proces ve WTO není a nemůže být nahlížen jako příležitost k „ošukání“ uchazeče, nýbrž jako snaha o tlak na ekonomické, právní a tržní reformy.

3.2.4 Návrh zprávy

Poté, co vyjednávání dospěje do finální fáze, je z Faktického shrnutí vznesených bodů vytvořen **Návrh zprávy** (*Draft Report*). Ten oproti Faktickému shrnutí obsahuje konkrétní ustanovení závazků (*commitment paragraphs*), což jsou jednotlivé podmínky přístupu uchazeče k WTO. Návrh zprávy rovněž obsahuje Návrh rozhodnutí a Návrh protokolu o přistoupení. Tento Návrh zprávy, poté co je schválen pracovní skupinou, je postoupen Generální radě (Ministerské konferenci) ke schválení.

²⁰ *Technical Barriers to Trade*.

²¹ *Sanitary and Phytosanitary Measures*.

²² Např. hovězí maso.

²³ Příklad: USA si vyjednává v položce A 5% sazbu a v položce B 8% sazbu. EU si v položce A vyjednává 6% sazbu a v položce B 4% sazbu. Výsledek konsolidace bude 5% na položku A a 4% na položku B pro EU, USA i všechny ostatní členy WTO.

Návrh rozhodnutí je standardizovaný text²⁴, který vyjadřuje vůli Generální rady (Ministerské konference) přijmout mezi sebe za nového člena uchazeče za podmínek obsažených v Protokolu o přistoupení, Zprávě (pracovní skupiny) a Listinách o zboží a službách.

Návrh protokolu o přistoupení²⁵ obsahuje podmínky, ke kterým se uchazeč zavázal během přístupového procesu (obvykle jsou obsaženy již v samotném Návrhu zprávy v ustanoveních závazků).

3.4 Schválení Přístupového balíčku

Poté, co je dosaženo shody na půdě pracovní skupiny a je schválen Návrh zprávy (obsahující i Návrh Rozhodnutí a Návrh Protokolu o přistoupení), je mandát pracovní skupiny naplněn a ta je rozpuštěna. K Návrhu zprávy se připojí Listiny o zboží a službách a je tak vytvořen tzv. **Přístupový balíček**, který je postoupen Generální radě (Ministerské konferenci).

Předtím, než se Generální rada, případně Ministerská konference, může tímto souborem dokumentů zabývat, musí uchazeč prokázat splnění svých finančních závazků vůči WTO (uchazeč je povinen platit roční příspěvek pozorovatele). V tento moment je také poslední příležitost kteréhokoli člena WTO, aby uplatnil své právo vycházející z čl. XIII Dohody o zřízení WTO, tj. aby učinil výhradu proti vzájemné aplikaci Dohody a všech jejích příloh mezi uchazečem a sebou samým²⁶.

V případě, že uchazeč splnil všechny podmínky, přistoupí Generální rada (Ministerská konference) ke schválení **Rozhodnutí o přijetí** (ke kterému je přiložen Protokol o přistoupení, ke kterému je připojena Zpráva pracovní skupiny a Listiny o zboží a službách). Bezprostředně poté co Generální rada (Ministerská konference) přijme Rozhodnutí o přijetí, se přistoupí k podpisové ceremonii.

Přijaté Rozhodnutí je následně rozesláno všem členům WTO, uchazeči a zároveň je dle čl. 102 odst. 1 Charty OSN registrováno u Sekretariátu OSN. Takové Rozhodnutí poté stále ještě podléhá schválení uchazečem dle jeho vnitrostátních právních norem. Jakmile je tento vnitrostátní schvalovací proces dokončen, notifikuje o tom uchazeč Sekretariát WTO. Po 30 kalendářních dnech od doručení této notifikace nabývá Rozhodnutí o přistoupení účinnosti a uchazeč se oficiálně stává členem WTO.

4 Kazachstán

Kazachstán podal žádost o členství ve WTO 29. 1. 1996, přičemž pracovní skupina byla ustavena již 6. 2. 1996 a Memorandum bylo vládou zasláno o necelých 7 měsících později, 4. 10. 1996. Přesto se však prozatím nepodařilo vyjednávání o podmínkách přístupu úspěšně uzavřít. Přestože proběhlo 17 setkání pracovní skupiny a bezpočet kol zaslání otázek a odpovědí, nepodařilo se prozatím vyřešit nejpálčivější problémy v multilaterální rovině, které se více méně od roku 1996 příliš nezměnily. Jedná se o oblast TRIMS²⁷ a SPS, a především pak o problematiku **státem vlastněných společností**, které požívají hospodářských výhod neslučitelných se zásadami WTO.

V bilaterální rovině nadále dochází k používání **diskriminačních sazeb DPH**, které znevýhodňují zahraniční výrobky, a **nesrovnalostem v nastavení celních sazeb**

²⁴ Vzor takového Rozhodnutí viz <http://ecampus.wto.org/admin/files/ACC/E/M1/GC%20draft%20Decision.pdf>.

²⁵ Vzor viz <http://ecampus.wto.org/admin/files/ACC/E/M1/draft%20Protocol.pdf>.

²⁶ Jedná o standardní institut mezinárodního práva smluvního, kdy přistupující smluvní strana bude sice stranou smlouvy, avšak ustanovení smlouvy se nebudou aplikovat mezi touto nově přistupivší smluvní stranou a stranou smlouvy, jež výhradu vyslovila. V rámci přístupového procesu jsme toho mohli být svědky např. v případě přístupu Moldávie (USA vs. Moldávie – WTO dokument WT/L/395), ČLR (El Salvador vs. ČLR – WTO dokument WT/L/429) nebo Arménie (Turecko vs. Arménie – WTO dokument WT/L/501).

²⁷ *Trade-related Investment Measures.*

vyplyvajících z obchodních dohod Kazachstánu s některými členy WTO a společných externích cel celní unie Běloruska, Ruska a Kazachstánu²⁸. V této oblasti došlo v posledních několika letech k zásadním změnám ve formě pokračující regionální integrace mezi Kazachstánem, Ruskem a Běloruskem. V nynější fázi se jedná o celní unii, v rámci níž ovšem není dosaženo plné harmonizace. Došlo tak k situaci, kdy některé oblasti (např. SPS) jsou řešeny na úrovni orgánů celní unie, jiné oblasti (např. vývozní cla) jsou však v národních kompetencích členů celní unie. Nastalá situace je tak ve WTO nová a jedinečná, a to ze dvou hlavních důvodů:

- 1) Uchazečem je ekonomika, která je zároveň součástí regionální integrace s částečnou harmonizací, jejíž členská základna je členy WTO pouze zčásti (Rusko).
- 2) K výše zmíněné ekonomické integraci došlo až v průběhu přístupových jednání, v době, kdy byla některá bilaterální jednání uzavřena.

Tato situace staví do velmi složité situace především Rusko coby člena WTO a vůdčí zemi dané celní unie, jež musí být součástí řešení. Zároveň ale Rusko není nedlouho po vstupu do WTO připraveno k další liberalizaci (která musí být vzhledem k výsledkům dosavadních bilaterálních jednání nutně součástí řešení skrze tzv. kompenzační jednání²⁹).

Ještě donedávna se počítalo s řešením, které vyžadovalo dokončení kompenzačních jednání ještě před vstupem Kazachstánu do WTO. Nyní je však zřejmé, že takové řešení není přijatelné pro Rusko (viz výše).

V nynější době se jednání ubírá směrem k řešení, které by znamenalo přístup Kazachstánu (samozřejmě po vyřešení přetrvávajících multilaterálních problémů – především SPS, TRIMS, státní podniky) v relativně brzké době s aplikací výjimky z celního sazebníku celní unie (aplikace konsolidací závazků Kazachstánu – odlišné od společného celního sazebníku celní unie) až do doby, než by byla dokončena kompenzační jednání.

5 Závěr

Přístupový proces k WTO je extrémně náročným úkolem, před kterým stojí každý uchazeč o členství. Skrývá v sobě vyjednávání o každé dohodě patřící do systému multilaterálních obchodních dohod WTO a znovu tak otevírá problémy a těžkosti, které se členům WTO v minulosti již podařilo vyřešit. Jedná se o dlouhodobý proces, jenž vyžaduje kooperaci na národní, nadnárodní i globální úrovni, proces, během kterého se na straně uchazeče vystřídá mnoho zástupců, jejichž vyjednávací taktika se mnohdy mění s ohledem na střídání politické reprezentace v zemi.

Vládě Kazachstánu se sice dostává široké podpory od členů WTO v její snaze o dosažení plného členství, avšak přesto se zde stále vyskytují problémy vyvěrající z odlišného pohledu na hospodářskou politiku v Kazachstánu na jedné straně a ve WTO na straně druhé. Odlišné principy jsou tím, co momentálně dělí Kazachstán od možnosti postoupit dále ve vyjednávacím procesu. Právě kompromis v oblasti státem vlastněných společností a v oblasti TRIMS a SPS by takováto jednání mohl posunout blíže k úspěšnému závěru.

²⁸ Více na stránkách WTO v sekci věnované přístupovému procesu Kazachstánu: http://wto.org/english/thewto_e/acc_e/a1_kazakhstan_e.htm.

²⁹ Kompenzační jednání se využívají v případě rozšiřování ekonomické integrace (například rozšiřování EU) či pře-jednání seznamu závazků a jedná se o jednání na základě čl. 24 GATT a čl. 5 GATS. Případ přístupu Kazachstánu je jakoby „obrácený naruby“, technicky by ale bylo možné také využít tohoto postupu.

Doporučené zdroje:

Základní informace o přístupovém procesu na stránkách WTO:
http://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/acc_e.htm.

Databáze dokumentů některého z uzavřených přístupových procesů (např. státu Jemen), dostupné z on-line databáze WTO dokumentů:
https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S005.aspx.

WTO eTraining: Accession to the WTO. In: [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z: <http://ecampus.wto.org/admin/files/ACC/E/ACC-E-Print.pdf>.

Dokument WTO WT/ACC/22 *Accession to the World Trade Organization, Procedures for Negotiations under Article XII, Note by the Secretariat*.

Seznam použitých zdrojů:

Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace.

Dokument WTO WT/ACC/1 *Accession to the World Trade Organization, Procedures for Negotiations under Article XII, Note by the Secretariat.*

Dokument WTO WT/ACC/22 *Accession to the World Trade Organization, Procedures for Negotiations under Article XII, Note by the Secretariat.*

WTO eTraining: Accession to the WTO. In: [online]. [cit. 2014-08-10]. Dostupné z: <http://ecampus.wto.org/admin/files/ACC/E/ACC-E-Print.pdf>.

Deklarace Ministerských konferencí WT/MIN(96)/DEC, WT/MIN(98)/DEC/1, WT/MIN(01)/DEC/1, WT/MIN(03)/20 a WT/MIN(05)/DEC.

Dokument WTO WT/ACC/SPEC/YEM/5/Rev.5 *Draft Report of the Working Party on the Accession of Yemen to the World Trade Organization – Revision.*

Top partneři

Generální partner
Modelu OSN

Hlavní partner
Modelu OSN

Hlavní partner Modelu NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Model NATO is co-sponsored by
the North Atlantic Treaty Organization

Hlavní partner Modelu EU

Partner konference

Univerzitní
partner

Partner zahájení

Partner jednání

Partneři Modelů

Mediální partneři

Hlavní mediální partner

Hlavní mediální partner

Partner Chronicle

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky